

71 . Păuleni-ciuc | Comuna: Păuleni-ciuc | Județ: Harghita | Punct: Dâmbul Cetății „Vardomb” | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 83384.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Eneolitic, Epoca bronzului

Tipuri sit: locuire, descoperire izolată

Autori: Valerii Kavruk, Dan Lucian Buzea, Călin Dan Ștefan, József Puskás, Elena Roxana Munteanu

Instituții: Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Județean Buzău

Nr. autorizatie: 17

Data autorizatiei: 2022-03-18

Raportul de cercetare sistematică de la Șoimeni, comuna Păuleni-Ciuc, Punct: Dâmbul Cetății „Vardomb”

Raport

Păuleni-Ciuc – Dâmbul Cetății „Vardomb” (Șoimeni) este unul dintre cele mai relevante situri arheologice din estul și sud-estul Transilvaniei, în special în ceea ce privește vestigiile culturilor Cucuteni-Ariusd, Costișa-Ciomortan și Wietenberg. Poziția geografică, topografia și morfologia sitului. Situl se află la extremitatea estică a Transilvaniei, la contactul dintre Munții Ciucului și depresiunea omonimă, la cca. 8 km est de Olt, cca. 10 km sud-vest de izvorul Trotușului și cca. 15 km est de Pasul Vlăhița. Situat pe o șa a unui pînten vestic al Culmii Viscolului, la 840-849 m asl, și înconjurat de formațiuni de relief mai înalte, acest sit este greu accesibil și are o vizibilitate foarte limitată. Situl cuprinde un promontoriu natural și poalele acestuia. Promontoriul este de formă ovală, de 105 m (SV-NE) x (70 m SE-NV) și se înalță cu cca. 3 – 6 m deasupra poalelor sale imediate. Platoul promontoriului, de cca. 80 m (SV-NE) x 50 m (SE-NV), este delimitat din vest, nord și est de urmele vizibile ale unui val în formă de potcoavă. La poalele vestice, nordice și estice ale promontoriului, pe o fâșie lată de cca. 35 m, se află urmele a 4 până la 7 șanțuri paralele marginilor promontoriului. Istoricul cercetărilor. Primele cercetări în acest sit au fost efectuate în anii 1954, 1956, 1960 și 1967, sub conducerea lui Székely Zoltán, iar din anul 1999 până în prezent, cercetările sunt efectuate sub egida Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni. Până în 2019, cercetările au vizat în principal platoul promontoriului, unde descoperit urme consistente de locuire, producție și ritual. În ceea ce privește sistemul defensiv al sitului, doar unele dintre segmentele componentelor acestuia – valul aflat la marginile platoului și un șanț aflat la poalele imediate ale promontoriului – au fost parțial cercetate prin săpături arheologice. Cercetări efectuate în anii 2019-2022. Obiectivul principal al campaniilor din 2019-2022 a fost cercetarea structurilor defensive ale sitului și corelarea acestora cu etapele de ocupare relevate pe platoul promontoriului. În acest scop, la marginile platoului, pe panta promontoriului și în jurul acestuia, au fost efectuate cercetări geofizice, filmări multispectrale din drone și scanări LiDAR. Acestea au relevat numeroase indicii de structuri defensive. Zonele cu astfel de anomalii au fost cercetate prin 4 secțiuni arheologice: S.I, S.III, S.IV și S.V. S.I inițial a fost deschisă în anul 1956. Această, lată de 1-2 m și lungă de 38 m, traversa de la sud la nord partea central-estică a platoului, inclusiv valul aflat la marginea sa nordică. În anii 1999-2018, S.I. a fost extinsă la nord – până la poalele promontoriului, la nord-est și est – până la creasta valului, la sud – până la punctul de accentuare bruscă a pantei pîntenului pe care se află situl. În urma acestor cercetări, s-a constatat că în zona cercetată valul de la marginea nordică și nord-estică a platoului suprapune urme consistente de ocupare Cucuteni A, Cucuteni A-B, Bodroghkeresztúr și Coțofeni (II). În profilele stratigrafice transversale ale valului secționat de S.I se observau mai multe depuneri succesive, realizate din șist, lut și pământ amestecat. În plus, în S.I se evidențiau numeroase gropi de pari și/sau stâlpi aparținând unor structuri de lemn realizate în diferite faze ale amenajării valului. Sub partea exterioară a valului, S.I. a secționat urme a două structuri adâncite. Prima dintre acestea, lată de cca. 3 m și adâncă de cca. 1,7 m, avea

peretii relativ verticali și fundul drept. Caracterul acestei structuri nu a putut fi definit. A doua structură s-a dovedit a fi un șanț săpat la poalele promontoriului. Întrucât panta promontoriului a fost puternic afectată de repetate surpări și alunecări, aceste structuri nu au putut fi raportate la stratigrafia sitului. De aceea, în campaniile din anii 2020-2022, peretele vestic al segmentului nordic al S.I., pe o lungime de 15 m, a fost îndreptat și taluzat, obținându-se astfel un profil stratigrafic mai clar. În profilul stratigrafic al segmentului nordic al S.I. au fost evidențiate 14 unități stratigrafice (US 1 – 13), după cum urmează: US 1 – stratul steril format din depuneri aluviale de șisturi intercalate cu lentile de argilă. Apare la ad. 3,3 m de la suprafața actuală a terenului la capătul sudic al profilului și 0,6 m la capătul nordic al acestuia. Prezintă o pantă de cca. 30°. US 2 – partea nordică a Locuinței 5 (L.5). Surprinsă în partea sudică (superioară) a pantei promontoriului, la ad. de 1,8 – 2,2 m de la suprafața actuală a terenului. Umplutura acestui complex prezintă trei depuneri succesive, de jos în sus: US 2.1 – o depunere de argilă tasată ce pare să fi servit la orizontalizarea pantei. Lungimea – 3,5 m, grosimea – 0 m (sud) și 0,6 m (nord). US 2.2 – o depunere în formă de lentilă convexă cu vârful în sus, formată din dărâmături de pereți (fragmente arse de lipitură de lut cu amprente de cadru de lemn). A fost urmărită pe o lungime de 4 m și atinge grosimea de 0,5 m. O probă (lemn carbonizat) prelevată din această depunere a furnizat data 14C de 4486-4251 cal BC, iar ceramica găsită printre dărâmături este de factura Cucuteni A. US 2.3 – o depunere de pământ ce suprapune direct dărâmăturile locuinței L.5. S-a format după abandonarea L.5 și este compusă din sol negru pigmentat cu fragmente mărunte de lemn și lut ars. Lungimea păstrată – cca. 2 m, grosimea – cca. 0,25-0,35 m. US 3 – un complex adâncit aflat în apropierea nordică imediată a L.5. Secționează depunerea de lut aflat la baza L.5 și stratul steril, până la adâncimea de 1,75 m de la suprafața US 2.1 în partea sudică și 0,5 m de la suprafața stratului steril în partea nordică. Are pereții aproape verticali și fundul orizontal. Lățimea la gură – cca. 3 m, iar la fund – cca. 2,5 m. Pe fundul complexului au fost descoperite câteva fragmente ceramice de factura Cucuteni. US 4 – o depunere de pământ ce suprapune direct US 2.3. Se prezintă sub forma unei dungi de pământ negru-cenușiu pigmentat cu fragmente mărunte de lemn carbonizat și lut ars. Lungimea – 4 m, grosimea – 15-20 cm. În cuprinsul depunerii se află fragmente ceramice de factura Cucuteni, Bodroghkeresztúr și Coțofeni (faza II). O probă (lemn carbonizat) prelevată din partea superioară a acestei depuneri a fost datată prin metoda 14C cu 3824±25 BP, respectiv 2297-2204 cal BC (1σ) și 2433-2147 cal BC (2σ). Probabil, undeva între limitele acestui interval de timp trebuie situat terminus post quem al datei ridicării primului nivel al valului. Unitățile stratigrafice aferente valului defensiv de la marginea platoului promontoriului în zona sudică (superioară) a pantei, S.I. secționează două depuneri masive (US 5 și US 6), ambele delimitate din nord de urmele unor gropi de stâlpi și/sau pari (a se vedea mai jos). US 5 – o depunere ce se suprapune direct peste stratul de dărâmături aferente L.5. Este formată din pământ negru aparent omogen, gros de 0,5 m la capătul nordic și 0,7-0,8 m la cel sudic. Din nord, în profilul documentat, această depunere este delimitată de conturul unei gropi de stâlp (gr. nr. 1). US 6 – o depunere ce suprapune direct US 5. Este formată din lut în amestec cu șist, aparent omogenă, groasă de 1 – 1,1 m. La baza acestei depuneri se observă un rând orizontal de pietre de mici dimensiuni. Din nord este delimitată de conturul unei gropi de par (gr. nr. 2) ce perforează gr. nr. 1. Corelația cu stratigrafia zonei centrale a valului, stabilită anterior (Cavruc 2000), permite interpretarea US 5 și US 6 drept prima și, respectiv, a doua depunere a valului. Șanțuri S.I. a secționat cel puțin 3 șanțuri, dintre care șanțul nr. 1 (US 7) în partea sudică (superioară) a pantei promontoriului, șanțul nr. 2 în partea nordică (inferioară) a acesteia, iar șanțul nr. 3 – la poalele nordice ale promontoriului, în proximitatea imediată a acestuia. US 7 – șanțul nr. 1 a fost identificat în partea superioară a pantei, secționând US 3 și 4. Profilul șanțului este în forma de V, deschiderea la gură – cca. 4 m, adâncimea – cca. 1 m de la suprafața inițială a pantei. Secționează US 4 (depunerea de pământ de unde provine proba datată între 2433 și 2147 cal BC), US 3 (complexul adâncit), US 2.1 (depunerea de argilă tasată aflată la baza L. 5) și US 1 (stratul steril). Umplutura șanțului prezintă mai multe lentile de pământ ce coboară dinspre ambele margini. Este posibil ca unele dintre acestea să reprezinte umpluturi ale unor șanțuri (US 7.1 ? și US 7.2 ?) săpate succesiv în umplutura șanțului inițial. US 8 – șanțul nr. 2 a fost surprins la periferia nordică a S.I. în partea inferioară a promontoriului. S-a păstrat doar partea sudică a acestuia, pe o lungime de cca. 2,5 m și o lățime sub 0,5 m. Are un contur foarte lin și conține pământ de culoare gri-maronie. Partea nordică a acestuia este secționată de alt șanț (nr. 3) și suprapusă de o dungă de pământ care corespunde cu una dintre lentilele din umplutura șanțului nr. 1 (US 5). US 9 – șanțul nr. 3 a fost descoperit la poalele nordice ale promontoriului, în imediata vecinătate a acestuia. Are pereți vertical-oblici

și fundul ușor rotunjit. Lățimea la gură – cca. 1,3 m, adâncimea – 1,3 m. În umplutura șanțului se află o aglomerare compactă de pietre de mari dimensiuni. Acestea par să fi ajuns în șanț, prin rostogolire (?), de pe coama valului, unde, după toate indiciile, pare să fi fost amenajată o structură de piatră (eventual, un val de pământ și piatră?). În partea inferioară a umpluturii acestui șanț au fost găsite câteva fragmente mici de vase ceramice de factură Cucuteni, un fragment de factură Jigodin (o toartă în bandă cu decor realizat cu sfoară răsucită) și altul (o toartă lipită de pântecul unui vas cu corp globular-bitronconic), probabil de factură Ciomortan. Depuneri ale valului alunecate pe panta promontoriului (US 10 – 14) au fost identificate în jumătatea superioară a pantei, după cum urmează, de jos în sus: US 10 – o depune formată din șist, de culoare galbenă, lungă de cca. 7 m și lată de 0,25 – 0,5 m, înclinată spre exteriorul promontoriului. Suprapune direct US 4 și umplutura superioară a șanțului nr. 1. US 11 – o depunere de pământ amestecat, de culoare maronie, lungă de cca. 2 m și groasă până la 0,6 m, înclinată spre exteriorul promontoriului. Suprapune direct partea sudică a US 10. US 12 – o depunere de pământ amestecat de nuanță gri-maronie, în formă de lentilă convexă, lungă de cca. 2 m și lată de până la 0,25 m, aflată imediat peste partea centrală a US 10. US 13 – o depune formată din șist, în formă de lentilă biconvexă, lungă de cca. 4,5 m, lată până la 0,5 m, înclinată spre exteriorul promontoriului, aflată direct peste depunerile US 10, US 11 și US 12. Deasupra tuturor acestor depuneri, se află o depunere (US 14) de pământ amestecat, de cca. 0,2 – 0,5 m grosime, rezultat din depunerea pământului provenind din diverse intervenții în sol efectuate în cuprinsul sitului pe parcursul secolului XX. Urme de structuri de lemn. În profilul S.I cercetat în anii 2020-2022 se observă urme a 4 gropi de stâlpi și/sau pari, după cum urmează: Groapa de stâlp nr. 1 a fost identificată în partea sudică (superioară) a pantei promontoriului. Lată de cca. 0,5 m și lungă de 0,6 m, are umplutură formată din șist mixt și se intercalează între US 2.2 și US 2.3 din nord și US 5 din sud. Groapa perforează US 4 și US 2.3. Pe de altă parte, conturul gr. nr. 1 este suprapus direct de US 10. Prin urmare, gr. nr. 1 aparține unei structuri de lemn aferentă uneia dintre cele mai timpurii faze ale valului. Groapa de stâlp nr. 2 a fost identificată în partea sudică (superioară) a pantei promontoriului. Este lată de cca. 0,2 m, lungă de cel puțin 1 m și este ușor oblică, cu căderea spre sud. Conturul acestei gropi perforează US 10 și umplutura gropii de stâlp nr. 1 și este suprapus de US 11. Astfel, ea aparține unei structuri ce datează dintr-o perioadă de după alunecarea primei depuneri de șist și dinaintea alunecării celei de-a doua depuneri. Groapa de stâlp nr. 3, identificată în partea sudică (superioară) a pantei promontoriului. Lată de cca. 0,25 m și lungă de cca. 0,7, conturul acestei gropi are umplutura formată din șist mixt, perforează US 6 și este suprapus de US 11. Astfel, gr. nr. 3 este relativ contemporană cu gr. nr. 2. Groapa de stâlp nr. 4, identificată în partea de mijloc a pantei promontoriului. Lată de cca. 0,25 m și lungă de cca. 0,75 m, are umplutura formată din pământ negru. Perforează US 10 și US 12 și este suprapusă de US 13. Astfel, gr. nr. 4 aparține unei structuri ce datează dintr-o perioadă de după alunecarea primelor 3 depuneri și dinaintea alunecării celei de-a patra depuneri a valului (US 13). Astfel, profilul stratigrafic al sectorului nordic al S.I arată că dinaintea celei dintâi ocupări umane, pe locul sitului a existat un promontoriu natural format din depuneri aluviale succesive formate din șisturi și argilă. Cele mai timpurii vestigii arheologice surprinse în acest profil datează din al treilea sfert al mil a V-lea a. Chr. și aparțin culturii Cucuteni (A): urmele locuinței L.5 și șanțul nr. 2. L.5 este suprapusă de o depunere mixtă care conține fragmente ceramice de factura Bodrogkeresztúr (ultimul sfert al mil al V-lea a. Chr.) și Coțofeni II (ultimul sfert al mil al IV-lea a. Chr.), precum și elemente datând din epoca bronzului timpuriu (2.433-2.147 cal BC) nedefinite cultural. Celelalte elemente surprinse în profilul studiat includ urmele unor structuri defensive care pot fi sincronizate cu urme de ocupare Ciomortan (cca. 2150-1.950 cal BC) și Wietenberg (cca. 1.950-1.650 cal BC). Ocupării Ciomortan îi pot fi atribuite gropile de stâlp nr. 1 și 4, depunerile de șist și pământ amestecat ale valului, precum și șanțul 1 (eventual 1a și 1b). Ocupării Wietenberg îi pot fi atribuite șanțul nr. 3 și urmele unei posibile structuri de piatră amenajată pe coama valului preexistent (aglomerarea de pietre din umplutura șanțului nr. 3 și gropile de pari nr. 2 și 3). Șanțul nr. 3, după toate aparențele, este contemporan cu o structură de piatră amenajată pe coama valului. Această, după cum au arătat cercetările anterioare, pe panta interioară a valului suprapune locuințele Wietenberg II. În aceste condiții, șanțul nr. 3, la fel ca și structura din care provin pietrele din umplutura acestuia, poate fi atribuit, deocamdată ipotetic, uneia dintre ocupările de după cea aferentă locurii Wietenberg II atestate în cuprinsul sitului: Wietenberg III (cel mai probabil), perioadei dacice sau celei post-romane. S.III a fost deschisă în anul 1956 de Székely Zoltán la marginea sud-vestică a promontoriului ocupat de sit. Inițial, aceasta (22 x 1 m) secționa periferia platoului și panta exterioară a promontoriului de la NE la

SV. În anii 2019-2022, S.III a fost extinsă considerabil astfel încât spre finalul campaniei din anul 2022 ea secționa partea sudică a sitului, cuprinzând cca. 13 m din periferia platoului, panta promontoriului (cca. 8 m) și șaua aflată în fața acestuia (43 m), în total cca. 64 m (Planșa 1/4). La marginea platoului, pe o lungime de 4 m, S.III a fost lărgită cu 6 x 4 m, respectiv 2 x 4 m, despărțită de un martor de 1 m lățime. Săpăturile efectuate în S.III a ajuns la stratul steril. Acesta a apărut la adâncimi cuprinse între 0,7 și 0,9 m și se prezintă, în mod preponderent, ca o depunere masivă de șisturi intercalate cu lentile de argilă, iar pe alocuri, sub forma unor placi de rocă de piatră. În S.III au fost descoperite și parțial dezvelite câteva complexe. Dintre acestea, la marginea platoului au fost descoperite următoarele: Cx III/01 – urme puternic deranjate ale unei structuri, dezvelită parțial pe o suprafață de cca. 4,5 (NE-SV) x 1,8 m. În cuprinsul acestui complex pământul și roca erau pe alocuri arse la roșu. Stratul steril – roca de piatră și șist – a fost perforat de trei gropi de par, iar în solul deasupra acestuia se aflau numeroase fragmente ceramice de factură Wietenberg. Cx III/02 – urmele unei structuri adâncite, dezvelită parțial, săpată în rocă până la ad. de 1,4 m. Umplutura acesteia este formată de pământ negru și fragmente ceramice de factura Cucuteni. Cx III/03 – urmele unei structuri de piatră (foarte probabil, parte a unei structuri defensive), dezvelită parțial, pe o suprafață de 4 (NE-SV) x 6 (SE-NV) m. Grosimea maximă a stratului de piatră aferent acestui complex este de 0,5 m. Suprapune parțial Cx III/02 (Wietenberg). Printre pietrele acestui complex se aflau fragmente ceramice izolate de factura Cucuteni, Ciomortan și Wietenberg. Unul dintre acestea din urmă este decorat cu zig-zag excizat („dinți de lup”), decor specific fazelor III și IV ale culturii Wietenberg (element considerat ca fiind preluat de la cultura Suciu de Sus). Cx III/04 – urmele unei porți care traversa valul de șist ridicat în perioada Ciomortan, nivelat aproape în întregime în perioada ocupării Wietenberg. În plan, avea forma unui culoar lat de 2,2 m și lung de cel puțin 2 m (fiind dezvelit parțial, nu am putut stabili cât de mult acesta se extinde spre interiorul și exteriorul incintei sitului). De ambele laturi ale acestui culoar, au fost descoperite urme de gropi de stâlpi. Acestea, de ambele laturi ale porții se integrează în rânduri de gropi de pari care marchează palisada construită de-a lungul marginii sud-vestice a platoului. În mijlocul porții au fost identificate urmele arse ale unei structuri de lemn. Umplutura complexului – pământ puternic pigmentat cu urme de lemn ars și pete cu urme de ardere la roșu. Pe fundul culoarului, ușor deasupra rocii native, zăceau urme a patru schelete umane, parțial în ordinea anatomică, arse pe loc, parțial și neuniform. Acestea sunt puternic deranjate (Planșa 2/1-5). Alături de oasele umane se afla o amforetă aproape întreagă și fragmente de alte vase ceramice, toate de factura Ciomortan. La marginea sud-vestică a porțiunii cercetate a culoarului se află o aglomerare de semințe de cereale carbonizate. Datele 14C obținute din 6 probe prelevate din acest complex (oase umane, cărbune de lemn, semințe) se încadrează în intervalul 3682 – 3611 BP, respectiv 2194 - 1895 cal BC (1σ) sau 2135 - 1936 cal BC (2σ). Șanțuri defensive descoperite în S.III În S.III au fost descoperite urme a 4 șanțuri, după cum urmează: Șanțul nr. 1 (Planșa 1/5) a fost surprins pe panta sud-vestică a promontoriului (ad. max. 1,4 m, l la gură – 3,2 m). Are pereții oblici și fundul relativ orizontal. Umplutura șanțului – pământ gri-marونیu pigmentat cu mici fragmente de lemn carbonizat și câteva fragmente ceramice de factura Cucuteni. O probă prelevată din acest șanț (cărbune de lemn) a fost datată cu 4446-4333 cal BC. Șanțul nr. 2. a fost surprins la poalele sud-vestice ale promontoriului, în imediata apropiere a acestuia. Are pereții oblici și fundul rotunjit. Este lat de 5,3 m la gură și adânc de 1,1 m. Umplutura șanțului – pământ negru-cenușiu. În partea de jos a șanțului se observă o dungă compactă formată din pietre similare cu cele din Cx III/03. În plus, în profilul secțiunii între cele două complexe se observă un rând continuu de pietre, ceea ce sugerează contemporaneitatea șanțului nr. 2 cu structura piatră de pe marginea platoului. O probă prelevată din acest șanț (os de animal) a fost datată prin 14C în intervalul 1947-1766 cal BC. Șanțul nr. 3 a fost surprins la 10 m sud-vest de promontoriu. Este în forma de U, lat de 3,2 m la gură și adânc de 1 m. Umplutura – pământ cenușiu. În partea superioară a acesteia apar câteva pietre. O probă prelevată din acest șanț (cărbune de lemn) a fost datată prin 14C în intervalul 1874-1630 cal BC. Șanțul nr. 4 a fost surprins la 35 m sud-vest de promontoriu. Este în formă de V, are lățimea la gură – 3,4 m) și o adâncime de 2,1 m. Umplutura șanțului prezintă cel puțin 3 depuneri succesive, la baza celei de jos observându-se o arsură în forma unei dungi de culoare neagră și roșie. Două probe prelevate din acest șanț (cărbune de lemn și os de animal) datează din intervalul 2133-1775 cal BC. Astfel, din cele 4 șanțuri descoperite în S.III, unul (nr. 1) datează din eneolitic și corespunde ocupării Cucuteni A, 2 șanțuri (nr. 2 și 3) datează din epoca bronzului mijlociu și corespund ocupării Wietenberg. Șanțul nr. 4 pare să fi fost săpat inițial la finalul epocii bronzului timpuriu – în timpul ocupării Ciomortan, iar apoi a fost reamenajat și folosit în epoca bronzului mijlociu –

în timpul ocupării Wieterberg. Întrucât șanțurile nr. 2 și 3 par să fie contemporane cu Cx III/03, iar ultima este asociată cu ceramica Wietenberg III, ambele șanțuri și Cx III/03 pot fi atribuite, prezumtiv, ocupării Wietenberg III. S.V, lungă de 36 m (SSV – NNE) și lată de 1,8 m a secționat marginea de NNE a promontoriului și o fâșie lată de 35 m din fața acestuia. În această secțiune au fost surprinse urme a 7 șanțuri, după cum urmează: Șanțul nr. 1, surprins la marginea de NNE a promontoriului, la ad. de 0,8 m. Lățimea la gură – cca. 3 m, ad. – 1,6 m. În umplutura șanțului au fost descoperit un fragment de figurină de lut ars și câteva fragmente ceramice, toate de factura Cucuteni. Șanțul nr. 2, descoperit la ad. de 0,7 m, în imediata apropiere a șanțului nr. 1, pe care parțial l-a secționat. Lățimea la gură – 1,9 m, ad. – 2,8 m. În umplutura acestui șanț se află pietre de dimensiuni mari și medii. Șanțul nr. 3, descoperit la 1,3 m nord de șanțul nr. 2, la ad. de 1,2 m. Lățimea la gură – 3,4 m, ad. – 2,6 m. În umplutura acestui șanț se află pietre de dimensiuni foarte mari și pietricele mărunte. Șanțul nr. 4, descoperit la 7,2 m de promontoriu, la ad. de 0,3 – 0,5 m. Lățimea la gură – 2,3 m, ad. – 1 m. Umplutura șanțului – pământ negru în amestec cu cenușă și cărbune. În partea inferioară se observa un strat subțire de arsură de culoare neagră, gros de cca. 2-4 cm, iar sub acesta – un strat de lut ars la roșu, gros de 6-10 cm. O probă prelevată (cărbune de lemn) din acest șanț a fost datată în intervalul 242-375 cal AD. Șanțul nr. 5 a fost descoperit la 14,5 m de promontoriu, la adâncimea de 0,8 m. Lățimea la gură – 1,8 m, ad. – 1,3 m. Umplutură – pământ cenușiu în amestec cu fragmente de șist. În partea superioară a umpluturii șanțului au fost descoperite câteva fragmente ceramice de factura Wietenberg, unul dintre care este ornamentat pe marginea buzei cu zig-zag excizat („dinți de lup”), element specific fazelor III și IV a acestei culturi. Șanțul nr. 6 a fost descoperit la 17,5 m de promontoriu, la ad. de 0,3 m. Lățimea la gură – 4,85 m, ad. – 1,2 m. Umplutura șanțului prezintă trei secvențe, de sus în jos: un strat de culoare brun-cenușie lung de 4,2 m și gros de 10-30 cm; un strat brun-negricios, lung de 1,6 m și gros de 10-34 cm; un strat brun-gălbui, gros de 10-30 cm. Șanțul nr. 7 a fost descoperit la 25 m de promontoriu, la ad. de 0,1 m. Lățimea la gură – 1,7 m, ad. – 0,62 m. Pe toată suprafața inferioară a acestui șanț se află un strat de pământ ars la roșu, gros de 2-4 cm. O probă prelevată din acest șanț (cărbune de lemn) a fost datată în intervalul 2027-1882 cal BC. Astfel, în S.V au fost descoperite 7 șanțuri. Cel mai timpuriu dintre acestea, realizat la marginea exterioară a promontoriului, după toate probabilitățile, datează din eneoliticul mijlociu și aparține locuirii Cucuteni A, iar cel mai târziu, săpat la 7,2 m de promontoriu, datează din epoca romană târzie sau post-romană, cu atribuirea culturală încă nedefinită. Șanțul nr. 7 datează, probabil, din intervalul 2027-1882 cal BC și corespunde cu ocuparea Ciomortan sau Wietenberg II. Șanțul nr. 5, în baza ceramicii specifice fazei III a culturii Wietenberg descoperite în umplutura acestuia, poate fi datat aproximativ cu secolele XVIII - XVII î. Hr. Celelalte șanțuri identificate în S.V vor putea fi date după ce vor fi stabilite conexiunile cu șanțurile descoperite în S. I și S. III și vor fi obținute noile datări 14C. Unele concluzii Cele mai importante rezultate ale cercetărilor recente din situl Păuleni - Dâmbul Cetății vizează structurile defensive ale acestuia. Cercetările au relevat faptul că situl a fost fortificat în cel puțin patru perioade de ocupare: Cucuteni-Atiușd, Ciomortan, Wietenberg și perioada romană târzie / postromană timpurie. Descoperirea în sectorul nord-vestic al sitului a unei porți cu urme a patru indivizi arată că situl a avut cel puțin două porți în timpul ocupării Ciomortan (o poartă similară a fost descoperită anterior și în sectorul nord-estic al valului). Ambele porți, la un moment dat, au fost folosite pentru anumite ritualuri care implicau înmormântări umane colective. Se pare că aceste ritualuri au avut loc nu cu mult timp înainte de abandonarea sitului. În ceea ce privește ocuparea sitului în epoca bronzului mijlociu, recente cercetări arată că ocuparea Wietenberg a sitului parcurs două faze care corespund fazelor II și III ale acestei culturi.

Informații suplimentare online

[Raportul 6890 din cronică.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)